

Oivalluksia kasvuun podcast.

Neljäs jakso.

Haastattelija: Maria Jokinen

Vastaaja: Harri Leppänen

Jakson kesto on 27 minuuttia 45 sekuntia.

[Rumpumusiikkia]

Juontaja: Tervetuloa mukaan Oivalluksia kasvuun -podcastsarjaamme. Kestävän kasvun Häme perustuu maakuntamme yhteiseen tahtotilaan ratkaista elinkeinotoimintamme haasteita kestävästi, älykkäästi erikoistumalla ja digitalisaatiota hyödyntäen. Podcastsarjamme vieraina on näiden aiheiden huippuosajia. Tarjoilemme teille tärkeitä oivalluksia ekosysteemiseen ajatteluun ja kasvuun. Aiheiden äärelle teitä johdattelee yritysveroisten yhteistyömallien rakennusmestari, elinkeinopäällikkö Maria Jokinen. Tervetuloa

Maria Jokinen: Tänään keskustelemme maakuntaohjelmamme läpileikkaavasta teemasta, vihreästä siirtymästä, ja erityisesti yritysten vihreästä siirtymästä. Vieraanamme on SSAB:n ympäristö ja turvallisuusjohtaja Harri Leppänen. Yksi SSAB:n toimipisteistä sijaitsee Kanta-Hämeessä ja Hämeenlinnassa. Yritys on erinomainen esimerkki vihreästä siirtymästä teollisessa yrityksessä. Näköpiirissä siintää fossiilivapaa teräs. Tervetuloa, Harri.

Harri Leppänen: Kiitos, kun saan olla mukana ja mukava päästä keskustelemaan näistä teemoista.

Maria Jokinen: No niin. Kertoisitko aluksi taustastasi ja siitä, miten olet päätenyt nykyisiin tehtäviin?

Harri Jokinen: Tausta on sellainen, että olen Savonlinnasta, Savosta lähtöisin, kävin koulut Jyväskylässä, yliopiston, missä opiskelin kemiaa ja valmistuttuani kemistiksi oli 90-luvun lama, eikä töitä ollut oikein missään tarjolla, joten päätin jatkaa opiskelua ja väittelin ympäristötieteestä vuosituhannen vaihteessa. Ensimmäinen yliopiston ulkopuolinen työpaikka oli pienen laboratorion vetäminen Raahen terästehtaalla, johon lähdin pariksi vuodeksi hakemaan kokemusta ja siitä sitten eteenpäin ja siitä on kulunut nyt 22 vuotta. Edelleen sama yhtiö eri nimellä ja tehtävät ovat vähän vaihtuneet matkan varrella, mutta terästeollisuudessa pysyn.

Maria Jokinen: No niin, vau. Kuulostaa hyvältä ja varmasti tehtävät ovat muuttuneet 22 vuoden aikana. Niistäkin tänään keskustellaan. Keskustellaan muutenkin myös, millainen yritys SSAB on. Se ei ole välttämättä kaikille kuulijoille tuttu. Miten tiivistäisit, mikä yritys on SSAB?

Harri Leppänen: SSAB on teräsyhtiö, eli teräksen valmistaja. Päätoimipaikat ovat Ruotsissa, Suomessa ja Yhdysvalloissa, jossa meillä on teräksen valmistusta. Mutta olemme läsnä aika globaalisti asiakkaillemme, eli myyntiverkosto kattaa koko maailman. Jos tuotantomääriä katsotaan, SSAB on aika pieni teräsyhtiö, mutta erikoisteräksissä eli kulutusta kestävässä ja

erikoislujissa teräksissä olemme tietyissä segmenteissä maailman markkinajohtaja, eli erikoistunut teräksen tekijä.

Maria Jokinen: Kuulostaa mielenkiintoiselta. Itsellenikään ei ole teräs teollisuuden maailma kovin tuttu. Vihreästä siirtymästä puhutaan paljon, ja isot kriisit ovat seuranneet toisiaan tiheästi viime aikoina. Sen sanotaan vauhdittaneen myös vihreää siirtymää ja samoin SSAB on jo aiemmin tehnyt päätöksiä omasta vihreästä siirtymästä ja sen nopeuttamisesta. Lisäksi Suomen valtiolla on tavoitteena nostaa Suomi maailman kärkimaaksi kiertotaloudessa. Teollisen vähähiilitiekartan toimeenpano on merkittävä osa tätä kokonaisuutta. Miten sinä määrittelisit vihreän siirtymän?

Harri Leppänen: Vihreään siirtymään kuuluu monenlaisia toimenpiteitä ja kuten sanoit, se menee läpi kaikkien sektoreiden, eli energiasektori, eri teollisuuden sektorit, maatalous, liikenne, kaikilla on oma matalahiilitiekartta, jota noudattamalla pyritään tavoitteeseen, että Suomi olisi 2035 hiilineutraali. Eli tavoitteena on ilmastonmuutoksen hillitseminen, ja hiilidioksidipäästöjen vähentäminen. Keinoja siihen on muun muassa uusien raaka-aineiden käyttöönotto, kuten esimerkiksi meidän tapauksessa, siirtymä fossiilivapaaseen energiaan tai hiilidioksidivapaaseen energiaan on yksi tärkeä, kierrätyksen lisääminen ja biopolttoaineet, kaikki nämä muodostavat sen kokonaisuuden.

Maria Jokinen: Miten muuten silloin, kun väittelit ympäristötieteistä, niin puhuttiinko tällaisista asioista jo silloin?

Harri Leppänen: No kyllä ilmastonmuutoksesta silloin jo puhuttiin, mutta se ei ollut ollenkaan sellainen hallitseva aihe ympäristöasioissa. Siinä oli aika paljon vielä epäilystä, että mahtaako tuo pitää paikkaansa, johtuukohan se nyt hiilidioksidista, eiköhän tämä ole normaalia Auringon aktiivisuuden vaihtelua ja niin edelleen, että se tuli vasta suurin piirtein 2005, kun ensimmäistä päästökauppa kautta alettiin harjoitella. Silloin asia alkoi konkretisoitua, ja nythän se on ihan toisella tasolla. Se on ehkä suurin uhka tulevaisuudelle maapallolla, jolle täytyy pystyä tekemään jotain aika nopeasti.

Maria Jokinen: Kyllä, ja joka paikassa puhutaan paljon näistä asioista. Millaisia vihreän siirtymän asioita sinulla on nyt työpöydällä?

Harri Leppänen: Työpöydälläni on tällä hetkellä enimmäkseen asioita, jotka liittyvät erilaisiin luvittamisiin, eli ympäristölupiin, kemikaalilupiin, kaikkiin lupiin, mitä tarvitaan, koska olemme menossa nopeaa tahtia siihen, että investoimme käytännössä uudet terästehtaat Raaheen ja Luulajaan ja tarvitaan hyvin paljon erilaisia lupia ja hallinnollisia prosesseja kaavoituksesta lähtien, jotka on saatava mahdollisimman nopeasti valmiiksi, ja yksi tärkeä asia on sähkön saannin varmistaminen, koska tulemme tarvitsemaan todella paljon sähköä tulevaisuudessa. Sekä sähkön saatavuus että se, että meillä on riittävän vahva sähköverkko, että sähköä pystyy siirtämään tehtaallemme riittävästi. Nämä ovat minun vastuualueellani, samoin kuin erilaiset sidosryhmäsuhteiden hoitamiset, eli käydään keskustelua poliittisten tahojen ja virkamiesten kanssa, niistä asioista, jotka ovat meille tärkeitä, jotta vihreän siirtymän projektimme saataisi mahdollisimman nopeasti vietyä investointipäätöspisteeseen asti ja päästäisi eteenpäin hankkeessamme.

Maria Jokinen: Eli jos puhutaan käytännön toimista, niin ne liittyvät teillä nimenomaan investointeihin, joilla nopeutetaan vihreää siirtymää?

Harri Leppänen: Joo.

Maria Jokinen: EU:n Green Deal -sopimusten avulla etsitään ratkaisuja ilmastohaasteisiin ja luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen sekä luonnonvarojen ylikulutukseen vastaamiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi Suomessa. Green Deal -sopimuksen tuovat yhteen tahoja, joilla on keskeinen rooli toivottavan muutoksen aikaansaamiseksi, ja tästä itse asiassa myös ministeri Ville Skinnarin kanssa keskusteltiin jonkin verran. Olisi mielenkiintoista tietää, miten Green Deal on vaikuttanut SSAB:n strategiaan.

Harri Leppänen: Green Deal ei suoranaisesti vaikuttanut paljoa strategiaamme, koska lähdimme liikkeelle vuonna 2016, kun esittelimme ajatuksen siitä, kuinka uusi prosessi voisi toimia. Lähdimme viemään sitä eteenpäin, ja Green Deal tuli vasta sen jälkeen, mutta toki se vahvistaa uskoamme, että päätös, joka 2016 tehtiin, joka oli iso ja rohkea päätös, oli kuitenkin oikea päätös. Lähdimme jo silloin viemään näitä asioita eteenpäin, koska uuden teknologian kehittäminen vie aina aikansa. Eli se ei ollut meille se startti, mutta se on tullut mukaan myöhemmin, osoittanut sen, että olemme oikeilla jäljillä, ja Green Dealin kautta tulevat esimerkiksi lainsäädännölliset asiat, ne tukevat vihreää siirtymäämme siten, että ilmastoystävällisistä materiaaleista ja tuotteista tulee markkinoilla kilpailukykyisiä sillä, että hiilidioksidipäästöille esimerkiksi asetetaan koko ajan entistä kovempaa hintaa tulevina vuosina.

Maria Jokinen: Aivan, eli voidaan sanoa, että SSAB on ollut aikaansa edellä, että olette lähteneet etupainotteisesti tekemään muutoksia. Tästä puhutaan paljon, että yritysten pitäisi lähteä etupainotteisesti tekemään muutoksia, eikä vasta sitten, kun lainsäädäntö pakottaa. Tämä on varmaan teille myöskin yksi kilpailutekijä.

Harri Leppänen: Se on juuri näin. Silloin, kun muutoksia lähdetään tekemään lainsäädännön edessä, se tarkoittaa, että kaikki muutkin ovat tekemässä niitä muutoksia. Silloin ei oikein enää voi erottautua joukosta. Eli se oli tosiaan meille hieno päätös silloin 2016, että siihen päädyttiin. Meidät on yllättänyt positiivisesti vuosien varrella se, että tämä ei enää ole sellaista, että meidän on pakko tehdä tämä, koska hiilidioksidipäästöt tulevat niin kalliiksi, vaan se on kääntynyt niin, että meillä on erittäin kiinnostuneita asiakkaita, jotka haluavat fossiilivapaata terästä. Autoteollisuus on yksi hyvä esimerkki. Sen ymmärtää, koska autoteollisuus sähköistyy jollakin aikataululla, niin pakoputkista ei tule enää päästöjä, ja silloin huomio kiinnittyy siihen, paljonko päästöjä on syntynyt auton materiaalien valmistuksessa. Tämä tukee monien autoteollisuuden yhtiöiden brändiä siinä mielessä, että ne voivat ottaa ison osan päästöistä pois, jos teräksen päästöt poistetaan.

Maria Jokinen: Kyllä näin on, että kuluttajat ovat tietoisia siitä, mitä ostavat, mutta toisaalta myös yritysten ostajat ovat tietoisia ja kiinnostuneita, ja heille pitää kertoa, miten tuote on valmistettu, ja millainen hiilijalanjälki sillä on. Olette kertoneet, että vuoteen 2026 mennessä fossiilivapaa tuotanto nostaa teräksenne uudelle tasolle. Ilmeisesti fossiilivapaa teräs on mahdollista, mutta miten siihen päästään?

Harri Leppänen: Kyllä fossiilivapaan teräksen tekeminen on mahdollista. Pari vuotta sitten käynnistyi pilottilaitoksemme Luulajassa, jossa on tehty fossiilivapaata terästä. Määrät, joita olemme pystyneet tekemään ovat tietysti vielä pieniä, mutta kuitenkin esimerkiksi Volvolle toimitettiin sitä terästä ja Volvo teki siitä autonominen kaivosvaunun, joka liikkuu itsestään, ja se on ensimmäinen fossiilivapaasta teräksestä tehty esine. Kyllä se on

mahdollista. Siihen päästään lopettamalla kivihiilen käyttö. Kivihiltä käytetään siihen, että malmissa oleva rauta vapautetaan prosessissa metalliseksi raudaksi. Kivihili on siihen erittäin hyvä reagenssi, mutta ongelma on, että siitä muodostuu suuret hiilidioksidipäästöt. Nyt käytämme kivihiilen tilalla vetyä. Vety pystyy samaan kuin kivihili ja silloin päästönä tulee vesihöyryä eikä hiilidioksidia. Siten pääsemme eroon noin 90 prosentista hiilidioksidipäästöistä, ja lopun 10 prosentin takia vaihdamme polttoaineita hiilineutraaleiksi tai koitamme sähköistää prosessejamme nykyistä pidemmälle. Nämä ovat pääkeinot, joilla pääsemme käytännössä fossiilivapaaseen teräkseen. Tämä on siinä mielessä isossakin mittakaavassa merkityksellinen asia, että terästeollisuuden hiilidioksidipäästöt ovat 7–8 prosenttia kaikista maailman hiilidioksidipäästöistä. SSAB:n hiilidioksidipäästöt ovat seitsemän prosenttia Suomen hiilidioksidipäästöistä ja 10 Ruotsin hiilidioksidipäästöistä ja molemmissa maissa ollaan ensimmäisenä hiilidioksidipäästöissä, eli siinä mielessä esimerkiksi Suomen 2035 hiilineutraalisuustavoitteen saavuttaminen on aika haasteellista, jos me emme pysty leikkaamaan päästöjämme.

Maria Jokinen: Teettekö tuotekehitystä Suomessa, Ruotsissa, Yhdysvalloissa, vai onko se jotenkin hajautettua?

Harri Leppänen: Kaikissa Suomessa, Ruotsissa ja Yhdysvalloissa tehdään. Fossiilivapaaseen teräkseen liittyvää tuotekehitystä tehdään Suomessa ja Ruotsissa tällä hetkellä.

Maria Jokinen: Joo. Mihin kaikkiin seikkoihin hiilineutraalius vaikuttaa jo nyt? Jotain jo mainitsitkin, ja myös Suomen tavoitteista, joihin ei itse asiassa päästä ilman SSAB:tä. Miten toisaalta ajattelet tulevaisuuden, että mihin kaikkiin asioihin se vaikuttaa tulevaisuudessa?

Harri Leppänen: Niin, ehkä kysymys on helpompi kääntää niin, että mihin se ei vaikuttaisi...

Maria Jokinen: Niin, aivan. [Nauraa.]

Harri Leppänen: Kuten sanottu, käytännössä kaikki sektorit ovat tehneet matalahiilitiekarttansa, ja on hirveän monenlaisia keinoja, joilla pystytään vähentämään päästöjä tai sitomaan enemmän hiilidioksidia, ja niin edelleen, ja uskon, että jos ja kun haluamme hidastaa ilmastonmuutosta, ja pitää sen tasolla, jossa se ei aiheuta liian suuria muutoksia maailmassa, niin kaikki konstit on otettava silloin käyttöön, ja mikään ei ole oikeastaan enää sillä tavalla, kuin olemme oppineet ajattelemaan fossiilisessa maailmassa, jossa, kun oikein rupeaa miettimään, niin hiili ja öljy, kaikki, mihin olemme kasvaneet, on joka paikassa. Se on otettava kaikkialta pois ja korvattava jollain muulla. Kyllä maailma näyttää sitten toiselta.

Maria Jokinen: Millaisia muutoksia tämä muutos edellyttää lainsäädännöltä ja julkishallinnolta?

Harri Leppänen: Jos puhutaan Euroopasta ja Suomesta, minusta lainsäädäntökehikko on itse asiassa hyvä ja riittävä. Täällä on tarjolla sekä keppiä että porkkanaa, eli hiilidioksidipäästöt tulevat kalliiksi, ja toisaalta on olemassa rahoitusinstrumentteja, joilla voidaan tukea vihreän siirtymän investointeja tai antaa rahaa tuotekehitykseen, tai tähän liittyvään teknologiakehitykseen. Siinä mielessä EU:ssa lainsäädäntö on hoidettu hyvin. Ongelma on se, että globaalisti kunnianhimo on vielä aika heikko. Miten pääsisimme

globaaliin säätelyyn? Kun ongelma on globaali, ratkaisu edellyttää myös globaaleja toimenpiteitä. Muuta kuin lainsäädäntöä, kuten sanottu, on paljon investointeja, jotka odottavat päätöksiä siitä, missä niitä tehdään. Akkuklusterilla tapahtuu paljon asioita, meillä on neljän miljardin euron edestä ilmoitettuja tulevia investointeja, ja on kiire päästä pois hiilidioksidipäästöistä. Nyt meillä on pieni ongelma siinä, että jos esimerkiksi ympäristöluvan saaminen kestää kuusi vuotta, se on pitkä aika odottaa, koska investointipäätös tehdään yleensä vasta, kun lupa on saatu. Puhutaan helposti 10 vuodesta ennen kuin investointi saadaan käyttöön. Mitä voisimme tehdä sille ilman, että kenenkään oikeuksia esimerkiksi valittaa viranomaisen päätöksestä poljetaan, mutta mitä voimme tehdä, että asiat tapahtuisivat nopeammin, ja siitä on kiitettävä, että tässä vasta, kun oli kehysriihi, ja siellä tuli päätöksiä, niin siellä oli kirjattu toimenpiteitä investointien vauhdittamiseksi, ja oli myös osoitettu hallinto-oikeuksiin lisää määrärahoja resurssien palkkaamiseksi, että käsittelyajat olisivat lyhyempiä. Toivotaan, että lääkkeet purevat ja saadaan prosesseja nopeammiksi.

Maria Jokinen: Kyllä kuuden vuoden odotusaika ympäristöluvan saamisessa kuulostaa melko pitkältä.

Harri Leppänen: Ei se onneksi mikään tyyppiesimerkki ole, mutta jos on lupa, josta valitetaan ensin hallinto-oikeuteen ja sitten korkeimpaan oikeuteen, se on täysin mahdollista.

Maria Jokinen: Aivan, eli ääriesimerkki kuitenkin, ja mahdollista. Joo. Entä digitalisaatio, mikä sen merkitys on vihreässä siirtymässä?

Harri Leppänen: En ole digitalisaation asiantuntija, mutta siinä voisi ajatella, että se voi tuoda tullessaan uudenlaista ajattelua ja niitä kuuluisia systeemiä ratkaisuja, eli esimerkiksi jakotalouden, jossa jaetaan, kaikkien ei ole pakko omistaa jotain. Vähennetään kulutusta sillä, että on yhteiskäyttöisiä asioita. Sellaisissa asioissa digitalisaatio on tärkeässä roolissa, ja konkreettinen esimerkki, joka tapahtui pakon sanelemana, niin otimme aikamoisen digiloikan korona-aikaan etätöissä. On mielenkiintoista nähdä, miten tämä tulee vaikuttamaan kenties pysyvästi työn tekoon, että aina ei tarvitse hypätä autoon ja ajaa toimistolle ja takaisin, vaan on enemmän mahdollisuuksia valita, kuinka työtä haluaa tehdä.

Maria Jokinen: Juuri näin. Jakamistalous on kyllä hyvä esimerkki siitä, että ei tosiaan tarvitse enää itse omistaa kaikkea, vaan joku omistaa, ja se omaisuus kiertää vuorotellen kaikilla sen mukaan, mikä tarve kulloinkin on.

Harri Leppänen: Meidän sukupolvelle ehkä vähän vaikeaa, mutta luotetaan, että nuorilta onnistuu.

[Naurahtavat.]

Maria Jokinen: Niin, nykyäänhän saa jo vaatteetkin vaikka vuokrattua. Että kyllähän se siihen menee. [Naurahtaa.] Mikä SSAB:n tulevaisuuden polku on kohti päästötöntä tuotantoa? Pystytkö kertomaan konkreettisia askelia?

Harri Leppänen: Joo. Meillä on Ruotsin Oxelösundin tehtaallamme projekti jo menossa, eli siellä vanhaa teknologiaa korvataan uudella, ja tosiaan 2026 on tavoite, että sitten

päästään tekemään fossiilivapaata terästä. Nyt työskentelemme Raahen ja Luulajan tehtaiden kanssa, ja ne on tarkoitus muuttaa vuoteen 2030 mennessä. Sitä ei ole vielä päätetty, kumpi muutetaan ensin, ja kuten toimitusjohtajamme sanoi, se riippuu pitkälti siitä, kumpi saa ennemmin ympäristöluvat, ja sähkön saannin varmistettua se on sitten se tehdas, joka ensiksi muunnetaan, ja sitten pohjoismainen tuotantomme on uudessa teknologiassa. Tietenkin täytyy sanoa, että keskusteluhan keskittyy Suomessa paljon Raahen, koska siellä tapahtuu isoja muutoksia, mutta täytyy muistaa, että Raahen ja Hämeenlinnan tehtaot ovat meillä samaa arvoketjua, ja kun olemme luvanneet tuottavamme asiakkaalle fossiilivapaata terästä, se tarkoittaa, että myös Hämeenlinnassa on tehtävä toimenpiteet siitä, että fossiilisista polttoaineista pystytään luopumaan, ja asiakas saa, mitä on tilannut, eli kyllä sielläkin tehdään toimenpiteitä, mutta ne eivät ole yhtä suuria kuin Raahessa vaaditaan.

Maria Jokinen: Mielenkiintoinen asia vihreässä siirtymässä on johtaminen. Viittasitkin jo siihen, miten toimitusjohtajanne on kertonut, missä järjestyksessä, vaikka investointeja tehdään, mutta mitä vihreä siirtymä tarkoittaa johtamisessa laajemminkin?

Harri Leppänen: Varmaan monia asioita, mutta minulla on ehkä eniten ollut ajatuksena, että mitä siinä täytyy olla, niin se, kun vihreä siirtymä, kuten on monesti todettu, tuo tullessaan isoja muutoksia, ja mennään tuntemattomillekin vesille näissä asioissa, niin on tärkeää, että johtamisessa otetaan henkilöstö mukaan, kommunikoidaan paljon, kerrotaan, miksi tehdään, mitä tehdään. Kerrotaan myös avoimesti, että muutosten myötä jotkut työtehtävät voivat poistua, mutta uusia tulee tilalle ja vaaditaan uutta osaamista. Mutta sillä tavalla, että kaikki tuntisivat olensa osallisia siitä, ja tietäisivät, missä mennään, koska tämä vaatii myös henkilöstöltä ison panostuksen. Ei tämä ole vain sitä, että muutetaan teknologia. Meidän täytyy muuttua itsekin osaamisen kautta ja muutenkin.

Maria Jokinen: Itse asiassa nykyään työntekijätkin ovat hyvin kiinnostuneita, että mitä he ovat tekemässä, ja millaisen hiilijalanjäljen yritykseen, jossa he työskentelevät, jättää maailmaan. Se arvomaailma tulee myöskin kohdata, ja uskoisin ainakin, että sellaiset tavoitteet kuin teillä puhuttelevat myös työntekijöitä, positiivisessa mielessä.

Harri Leppänen: Kyllä se niin on, ja se on tietysti hieno asia. Huomasimme, kun aloimme viedä projektia eteenpäin, että yliopistosta ja korkeakouluista valmistuvien nuorten keskuudessa SSAB:n arvostus mahdollisena työnantajana nousi selvästi.

Maria Jokinen: Uskon myös, että ihan varmasti näin on. Teettekö paljon oppilaitosyhteistyötä?

Harri Leppänen: Kyllä teemme, ja esimerkiksi Suomessa meillä on Ruotsiinkin verrattuna selkeä ero siinä, millainen sukupuolijakauma meillä on terästeollisuudessa. Eli meillä on hyvin miesvaltaista Suomessa, Ruotsissa se on lähempänä tasapainoa. Miten saisimme innostettua naisia tälle alalle tuomaan omaa osaamistaan terästeollisuuteen ja kiinnostumaan teknisistä aloista yleensäkin, niin se on haaste, jota yritämme ratkoa.

Maria Jokinen: No niin, ehkä joku kuulijoista innostuu tästä ja opiskelee uudelle alalle ja tulee SSAB:lle töihin. Millaisia mahdollisuuksia näet yritykselle siirtymässä lineaarisesta taloudesta kiertotalouteen?

Harri Leppänen: Tilanne on vähän "uudistu tai tuhoudu", koska on vaikea ajatella, että voisi vain jäädä entiseen kun maailma ympärillä muuttuu, eli on paljon mahdollisuuksia, ja kun uudistuminen ei ole vaihtoehto, innovointi ja uuden kehittäminen ovat hirveän tärkeitä, ja siihen pitää Suomessakin satsata, että yrityksillä on esimerkiksi rahoitusinstrumentteja, joilla voidaan kehittää uutta ja mennä pois entisestä. Mutta joka tapauksessa yritykset, jotka pystyvät uudistumaan, eli tuomaan jotain uutta ja innovatiivista markkinoille, pärjäävät hyvin vihreässä siirtymässä.

Maria Jokinen: Mennään vielä lopuksi Kanta-Hämeeseen. Millaisia mahdollisuuksia näet erityisesti kantahämäläisillä yrityksillä? Kun Hämeenlinnassa toimitte, niin onko sinulla sieltä millaisia kokemuksia Raahen miehenä?

Harri Leppänen: Kyllä minä jonkun verran tiedän Hämeenlinnasta, siellä on esimerkiksi Huhtamäki aika lähellä tehdastamme, ja uskoisin, että heillä on uudet innovatiiviset pakkausmateriaalit ja tämän tyyppinen asia, varmasti paljon kehitteillä kaikkea. Yleisestikin ottaen uskon, että vihreä siirtymä, tai yleisestikin uudet arvot, on otettu vastaan. Tietenkin haasteita on aina. Niitä on joka puolella, ja niitä tulee, mutta uskon, että ne pystytään ratkomaan. Minusta Hämeen seudulla, tietenkin se voi johtua siitä, että katson sitä SSAB:n vinkkelistä, kuitenkin siellä on kehityksen pohinä, että kyllähän mekin olemme saaneet hyviä investointeja tehtaallemme, ja on uudistettu ja kehitetty, ja siellä pystytään tekemään entistä vaativampia teräksiä. Se on kaikki arvokasta kehitystä tulevaisuutta varten. Ei muuta kuin lippu korkealla ja kohti uusia haasteita, niin kyllä sieltä varmasti palkintoja löytyy.

Maria Jokinen: Se on kyllä hyvin kiteytetty. Vielä lopuksi pitää kysyä, että mistä väittelit? Mikä oli väitöskirjan aihe?

[Harri Leppänen nauraa.]

Harri Leppänen: Joo, minä tein väitöskirjani Saimaalla. Lappeenrannan, Imatran ja Joutsenon sellutehtaiden vesissä sumputettiin siikoja ja tutkittiin, miten myrkyt kertyvät niihin, ja miten myrkyt muuttuvat pohjasedimenteissä, eli olen sellutehtaan jäteveden tutkija.

Maria Jokinen: Okei, se on mielenkiintoista. Syötkö vielä siikaa?

[Maria Jokinen nauraa.]

Harri Leppänen: Juu, oikein mielelläni. Irrotimme niiltä sappirauhaset ja analysoimme sappinesteen, koska sieltä myrkyt löytyvät.

Maria Jokinen: No niin.

Harri Leppänen: Joo. Ei siitä varmaan sen enempää.

[Nauravat.]

Maria Jokinen: Se oli sitten siinä. Hyvä. Kiitoksia, Harri.

Harri Leppänen: Kiitos kovasti.